

THIẾT KẾ BÀI HỌC LỊCH SỬ THEO HƯỚNG PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC CHO HỌC SINH TIỂU HỌC

Đặng Thị Phương - Hồ Thị Hương

Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam

Ngày nhận bài: 05/6/2019; ngày chỉnh sửa: 07/7/2019; ngày duyệt đăng: 01/8/2019.

Abstract: In the article, we focus on generalizing the general education curriculum of History and Geography (Primary school level) with characteristics, views, goals, achieved requirements, educational contents, educational methods, results evaluation of the subject. Based on that, we show some suggestions about the process of designing History lessons in the direction of developing students' competency and an example to illustrate the design of a specific lesson. The article is a useful information channel for teachers to refer to design a History lesson in the direction of developing competency that meet the requirements of the new General Education Curriculum.

Keywords: Designing History lesson, process of designing lesson, competency development, primary school student.

1. Mở đầu

Chương trình giáo dục phổ thông - Chương trình tổng thể ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26/12/2018 của Bộ trưởng Bộ GD-ĐT đã nêu rõ “mục tiêu của chương trình giáo dục tiểu học giúp học sinh (HS) hình thành và phát triển những yếu tố căn bản đặt nền móng cho sự phát triển hài hoà về thể chất và tinh thần, phẩm chất và năng lực (NL); định hướng chính vào giáo dục về giá trị bản thân, gia đình, cộng đồng và những thói quen, nề nếp cần thiết trong học tập và sinh hoạt” [1; tr 6].

Trên cơ sở những mục tiêu đặt ra tại Chương trình giáo dục tổng thể, Chương trình giáo dục phổ thông môn Lịch sử và Địa lí đã cụ thể hóa và nêu rõ đặc điểm, mục tiêu, nội dung, phương pháp, NL và những yêu cầu cần đạt đối với môn Lịch sử và Địa lí cấp tiểu học, với mục tiêu “hình thành, phát triển ở HS NL lịch sử và địa lí với các thành phần như nhận thức khoa học lịch sử và địa lí; tìm hiểu lịch sử và địa lí; vận dụng kiến thức, kỹ năng đã học; đồng thời góp phần hình thành và phát triển các NL chung: tự chủ và tự học, giao tiếp và hợp tác, giải quyết vấn đề và sáng tạo, bước đầu góp phần hình thành cho HS những phẩm chất được quy định trong Chương trình giáo dục phổ thông tổng thể. Đặc biệt, HS cần hình thành và phát triển NL như nhận thức khoa học lịch sử và địa lí; tìm hiểu lịch sử, địa lí; vận dụng kiến thức, kỹ năng đã học” [2; tr 4]. Chương trình cũng chú ý lựa chọn những nội dung thiết thực với HS; phương pháp giáo dục được thực hiện theo định hướng chung là đề cao vai trò chủ thể học tập, phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo; tập trung rèn luyện NL tự học, giao tiếp và hợp tác, bồi dưỡng phương pháp học tập để HS có thể tiếp tục tìm hiểu, mở rộng vốn văn hoá cần thiết cho bản thân; rèn

luyện kỹ năng vận dụng kiến thức vào thực tiễn; vận dụng các phương pháp, kỹ thuật dạy học một cách linh hoạt, sáng tạo, phù hợp với mục tiêu, nội dung giáo dục, đối tượng HS và điều kiện cụ thể; kết hợp các phương pháp dạy học (PPDH) truyền thống với PPDH tích cực; chú trọng các PPDH có tính đặc trưng cho môn học; sử dụng hợp lý và có hiệu quả các thiết bị dạy học.

Để đạt được yêu cầu chung về phẩm chất, NL người học có “khả năng kết hợp các kiến thức, kỹ năng (nhận thức và thực hành), thái độ, động cơ, cảm xúc, giá trị, đạo đức để thực hiện các nhiệm vụ học tập trong bối cảnh, tình huống thực tiễn một cách hiệu quả” [3; tr 13], giúp HS trở thành những công dân toàn cầu, giáo dục Lịch sử cũng không nằm ngoài “quỹ đạo” chung về đổi mới nội dung, PPDH. Đặc biệt, với những nội dung mang tính “quá khứ”, tính “không lặp lại”... phần nào gây khó khăn cho HS khi tiếp cận với các nội dung Lịch sử, GV cần có một quy trình cụ thể để hướng dẫn HS tìm hiểu, khám phá và “sống” với lịch sử, từ đó có thể rút ra những đánh giá, nhận xét, bài học kinh nghiệm cho tương lai.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Quy trình thiết kế bài học Lịch sử theo định hướng phát triển năng lực cho học sinh tiểu học

Dạy học theo định hướng phát triển NL ở Việt Nam đã được đề cập nhiều trong những năm gần đây và được cụ thể hóa trong chương trình giáo dục phổ thông mới. Chương trình giáo dục theo hướng này được xem như bước chuyển mình so với chương trình cũ, từ hướng tiếp cận nội dung sang hướng phát triển phẩm chất, NL người học. Việc dạy học phát triển phẩm chất, NL sẽ làm cho việc dạy và học được tiếp cận gần hơn, sát hơn với mục tiêu hình thành và phát triển nhân cách con người. Mặt khác, “quá trình thiết kế bài học là nhân tố đầu tiên có vai

trò quan trọng đối với hiệu quả giờ học “ [4; tr 130] và việc thiết kế bài học không chỉ là thiết kế về nội dung, phương pháp giảng dạy, mà bao gồm cả cách thức tổ chức hoạt động của GV và HS. Để có thiết kế phù hợp với chương trình giáo dục phổ thông mới, chúng tôi đưa ra một số gợi ý về quy trình thiết kế bài học theo hướng phát triển NL người học, giúp GV, nhà trường tham khảo và áp dụng khi thiết kế bài học.

Bước 1: Xác định mục tiêu bài học và lựa chọn nội dung dạy học trọng tâm

- *Xác định mục tiêu bài học:* Việc xác định mục tiêu bài học lịch sử theo định hướng phát triển NL ngoài việc dựa vào các căn cứ chung cần nhấn mạnh một số yêu cầu như xác định rõ các NL cần hình thành cho HS trong bài học đó. Bởi mục tiêu về NL sẽ quyết định các hoạt động dạy học; các mục tiêu về NL không độc lập với mục tiêu về kiến thức, kỹ năng, thái độ mà có sự kết hợp nhuần nhuyễn cả ba yếu tố này đặt trong một bối cảnh cụ thể; cần chú ý đến mục tiêu về NL vận dụng và liên hệ thực tế và hình thành phẩm chất cho HS.

- *Lựa chọn các nội dung trọng tâm của bài học:* Cùng với mục tiêu bài học, việc xác định nội dung trọng tâm của bài học là điều cần thiết đối với các môn học nói chung và môn Lịch sử nói riêng bởi đặc điểm của các kiến thức lịch sử là mang “tính quá khứ”, HS sẽ rất khó tiếp cận và hiểu được nội dung nếu không có định hướng của GV. Việc lựa chọn được nội dung trọng tâm của bài học sẽ góp phần nâng cao hiệu quả học tập, giảng dạy tránh được sự “quá tải” về kiến thức cho HS. Để xác định nội dung trọng tâm, GV cần bám sát các yêu cầu cần đạt đã được quy định trong chương trình.

Bước 2: Lựa chọn phương pháp, kỹ thuật và hình thức dạy học: Lựa chọn PPDH phù hợp với nội dung và mục tiêu bài học, nhằm tích cực hóa học tập của HS; sắp xếp và phối hợp hiệu quả kỹ thuật cũng như hình thức dạy học theo trình tự hợp lý, tạo môi trường học tập với nhiều cơ hội học tập độc lập và hợp tác; lựa chọn công nghệ thông tin phù hợp để hỗ trợ HS học. Đó là những lưu ý chung khi lựa chọn phương pháp, kỹ thuật, hình thức tổ chức dạy học.

Trong môn Lịch sử, GV có thể vận dụng tất cả các phương pháp, kỹ thuật và hình thức tổ chức dạy học nói chung, chú ý đến hình thức đóng vai, diễn kịch, PPDH dự án, thực địa. Sự hỗ trợ của công nghệ thông tin rất quan trọng với dạy học lịch sử, những đoạn video lịch sử, những ca khúc, tác phẩm nghệ thuật gắn với lịch sử được sử dụng trong những bài học trong thời điểm phù hợp sẽ giúp nâng cao hiệu quả.

Bước 3: Lựa chọn môi trường học tập, tư liệu, học liệu: Cũng như các môn học khác, các hoạt động dạy học lịch sử đa phần diễn ra tại lớp học. Ngoài ra, GV có thể

tổ chức cho HS tham gia học tập thực tế như tại các di tích, bảo tàng. Tùy các môi trường học tập khác nhau, GV thiết kế các hoạt động dạy học phù hợp.

Các tư liệu, học liệu được GV và HS chuẩn bị phù hợp mới mục tiêu bài học và môi trường tổ chức dạy học. Những học liệu, tư liệu được sử dụng khi dạy học Lịch sử bao gồm những mô hình, lược đồ, sơ đồ, tài liệu chữ viết, tranh ảnh...

Bước 4: Thiết kế hoạt động học: Thiết kế hoạt động dạy học là một công việc cần sự đầu tư kỹ lưỡng của GV. Đây là phần trọng tâm, thể hiện toàn bộ kịch bản của giờ dạy. Những phương pháp nào cần phải vận dụng, những tình huống học tập nào cần đưa vào bài,... Để thiết kế hoạt động dạy và học, GV cần: Phân tích nội dung học tập; Phân tích kiến thức, kỹ năng và kinh nghiệm hiện có của người học; Xây dựng tình huống học tập. Sau đó thiết kế hoạt động của người học, thiết kế hoạt động tổ chức và hướng dẫn.

Khi thể hiện trong thiết kế bài học, GV cần nêu rõ cách thức triển khai hoạt động cụ thể của GV và HS, đồng thời nêu rõ mục tiêu của các hoạt động đó, tránh việc chỉ nêu tên phương pháp. Thiết kế bài học mới được áp dụng cần ghi rõ hoạt động dạy học. Với mỗi hoạt động cần chỉ rõ: Tên hoạt động; Mục tiêu của hoạt động; Cách thức tiến hành hoạt động; Thời lượng để thực hiện hoạt động; Kết luận của GV về những kỹ năng, thái độ HS cần có sau hoạt động, những tình huống thực tiễn có thể vận dụng kỹ năng, thái độ đã học để giải quyết vấn đề,... Sau đó, GV hướng dẫn các hoạt động tiếp nối như: xác định những việc HS cần phải tiếp tục thực hiện sau giờ học để củng cố, khắc sâu, mở rộng bài cũ, hoạt động ứng dụng kết quả bài học vào cuộc sống (ở lớp, nhà, cộng đồng; có thể cùng bạn, gia đình, làng xóm, khối phố) hoặc để chuẩn bị cho việc học bài mới.

Dưới đây là một số hoạt động học được thiết kế trong quá trình dạy và học:

- *Hoạt động khởi động:* Để tạo hứng thú cho HS, GV có thể khởi động bài học bằng cách sử dụng các trò chơi, xem video, nghe 01 bài hát, quan sát lược đồ, tranh ảnh, nêu một tình huống có vấn đề, kể một câu chuyện có chủ đề liên quan đến bài học.

- *Hoạt động hình thành kiến thức:* Đây là phần trọng tâm của thiết kế hoạt động học. Tên các hoạt động nhằm hình thành kiến thức cho HS cần thể hiện được rõ mục đích, việc làm và sản phẩm của HS bám sát các mục tiêu bài học.

- *Hoạt động luyện tập:* Việc thiết kế các hoạt động luyện tập cho môn Lịch sử có thể áp dụng các phương pháp, hình thức chung trong tổ chức dạy học như trò chơi, phiếu học tập, chia sẻ theo nhóm, sơ đồ hóa nội dung bài học.

- *Hoạt động vận dụng*: GV tổ chức cho HS liên hệ thực tế để vận dụng kiến thức đã học thông qua các tình huống cụ thể.

Bước 5: Hoạt động đánh giá tổng kết, định hướng học tập tiếp theo. Trong mỗi bài học, GV có thể sử dụng nhiều hình thức đánh giá khác nhau bao gồm đánh giá quá trình và đánh giá kết quả học tập thông qua việc tự đánh giá, đánh giá lẫn nhau và GV đánh giá, nhận xét. Đánh giá trong giờ học có thể sử dụng các bài tập ngắn, phiếu đánh giá... GV sẽ chốt lại các nội dung bài học và có những định hướng về việc chuẩn bị bài tiếp theo.

2.2. Thiết kế bài học cụ thể

VĂN MIẾU - QUỐC TỬ GIÁM

(Thời gian: 2 tiết)

1. Mục tiêu

- Xác định được một số công trình tiêu biểu trên sơ đồ khu di tích Văn Miếu - Quốc Tử Giám: Khuê Văn Các, nhà bia Tiến sĩ, Văn Miếu, Quốc Tử Giám.

- Mô tả khái quát kiến trúc và chức năng của một trong các công trình trên.

- Bày tỏ được cảm nghĩ về truyền thống hiếu học của dân tộc Việt Nam.

- Đề xuất được một số biện pháp để giữ gìn các di tích lịch sử.

- Chủ động đưa ra ý kiến cá nhân, biết hợp tác với các bạn.

2. Phương pháp, hình thức tổ chức dạy học

- Vấn đáp

- Trò chơi

- Giải quyết vấn đề, thảo luận nhóm

- Kỹ thuật phòng tranh, khăn trải bàn

3. Chuẩn bị

- *Đối với GV*: GV cần chuẩn bị:

+ Sơ đồ khu di tích Văn Miếu - Quốc Tử Giám (phóng to hoặc trình chiếu); Giấy A0, bút màu, bút dạ;

+ Video Kí ức Hà Nội (Văn Miếu - Quốc Tử Giám: biểu tượng văn hóa Việt Nam);

+ Ảnh: Bia Tiến sĩ khoa thi năm 1442 (Bia Tiến sĩ đầu tiên của Việt Nam);

+ Ảnh: Lễ tuyên dương các thủ khoa xuất sắc tại Văn Miếu;

+ Ảnh: Lễ ghi danh sổ vàng tại Văn Miếu - Quốc Tử Giám;

+ Máy tính, máy chiếu.

- *Đối với HS*: Tìm hiểu kiến trúc, chức năng một số công trình tiêu biểu thuộc khu di tích Văn Miếu - Quốc Tử Giám (Khuê Văn Các, nhà bia Tiến sĩ, Văn Miếu, Quốc Tử Giám).

(Mỗi dãy tìm hiểu về một công trình, trình bày dưới các hình thức khác nhau như viết, vẽ, sơ đồ, PowerPoint...).

4. Hoạt động học

4.1. Khởi động

Giới thiệu về đơn vị bài học, bao gồm các phương pháp xác định mục tiêu cho HS [5; tr 184].

Trò chơi: Thi kể tên các di tích lịch sử, văn hóa ở Thủ đô Hà Nội

- GV tổ chức cho HS thi kể tên các di tích lịch sử, văn hóa ở Thủ đô Hà Nội mà em biết theo dãy bàn học. Các dãy lần lượt nêu tên một di tích lịch sử, văn hóa và không trùng với đáp án của các dãy khác.

Ví dụ: Tháp Rùa, Đền Ngọc Sơn, Chùa Một Cột, Văn Miếu - Quốc Tử Giám, Hoàng thành Thăng Long, Hòa Lò...

- GV dẫn dắt vào bài mới: Văn Miếu - Quốc Tử Giám là quần thể di tích ở Thủ đô Hà Nội nằm ở phía Nam kinh thành Thăng Long, được xây dựng để dạy học và thờ Khổng Tử cùng những bậc hiền tài Nho học xưa. Văn Miếu được xây dựng vào năm 1070 dưới thời vua Lý Thánh Tông, Quốc Tử Giám được xây dựng năm 1076, dưới thời vua Lý Nhân Tông...

4.2. Hình thành kiến thức

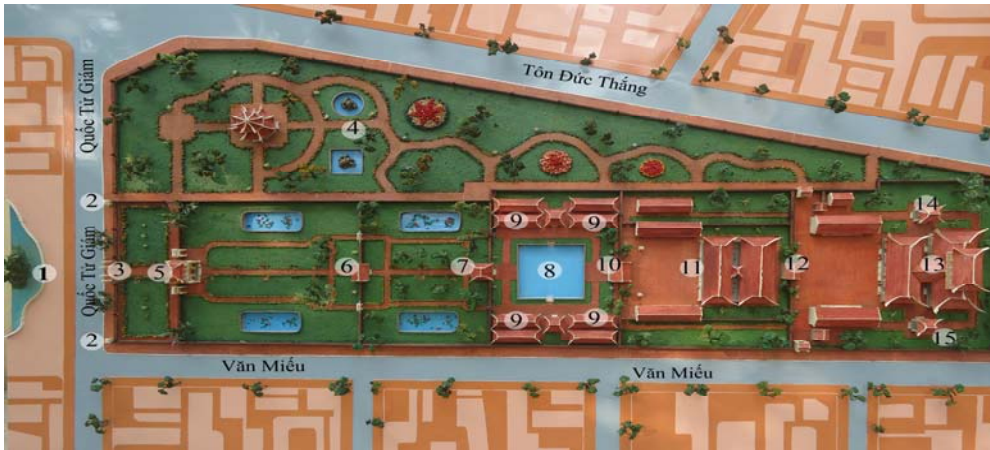
Trong phần hình thành kiến thức này, GV cần sử dụng tư liệu minh họa mang nội dung lịch sử giúp HS làm căn cứ giải quyết nội dung bài học, GV hướng dẫn HS cảm nhận giá trị văn hóa, nghệ thuật và giá trị giáo dục. Đó là các tư liệu hình ảnh về đền, chùa, di tích lịch sử, nhân vật lịch sử,... Đối với tư liệu về di tích lịch sử, khi dạy về Văn Miếu - Quốc Tử Giám, GV cần khai thác kênh hình trong sách giáo khoa kết hợp với hình ảnh được khai thác trên internet gần với hiện tại hơn, giúp HS nhìn nhận về sự kiện lịch sử một cách bao quát, có sự kết nối giữa hiện tại với quá khứ [6; tr 43].

a) *Xác định được một số công trình tiêu biểu trên sơ đồ khu di tích Văn Miếu - Quốc Tử Giám*

- GV treo sơ đồ Văn Miếu - Quốc Tử Giám hoặc chiếu trên màn hình.

- Yêu cầu HS quan sát sơ đồ và đọc tên các công trình tiêu biểu thuộc khu di tích Văn Miếu - Quốc Tử Giám.

- GV xác định vị trí các công trình tiêu biểu trên sơ đồ và chốt lại: Văn Miếu - Quốc Tử Giám là quần thể di tích phong phú, đa dạng với nhiều công trình lịch sử, thể hiện sự tinh hoa trong nghệ thuật kiến trúc. Mỗi công trình có những chức năng khác nhau. Trong phạm vi chủ đề này, chúng ta tập trung tìm hiểu các công trình tiêu biểu: Văn Miếu, Quốc Tử Giám, Khuê Văn Các, nhà bia Tiến sĩ.

SƠ ĐỒ THAM QUAN DI TÍCH VĂN MIẾU - QUỐC TỬ GIÁM

1. Hồ Văn	4. Vườn Giám	7. Khuê Văn Các	10. Cổng Đại Thành	13. Khu Thái Học
2. Bia Hạ Mã	5. Cổng Văn Miếu	8. Giếng Thiên Quang	11. Khu Đại Thành	14. Lầu chuông
3. Tứ trụ	6. Cổng Đại Trung	9. Bia Tiến sĩ	12. Cổng Thái Học	15. Lầu trống

Hình 1. Sơ đồ tham quan di tích Văn Miếu - Quốc Tử Giám (nguồn:vanmiue.gov.vn)

b) *Mô tả khái quát kiến trúc và chức năng của một trong các công trình tiêu biểu*

GV tổ chức cho các nhóm HS vẽ tranh hoặc sơ đồ tư duy một số công trình tiêu biểu; sử dụng kỹ thuật phòng tranh - HS dán sản phẩm quanh lớp học, các nhóm tham quan và nghe giới thiệu về sản phẩm của nhóm bạn.

- GV cho HS xem video Kí ức Hà Nội (Văn Miếu)
- Quốc Tử Giám: biểu tượng văn hóa Việt Nam
- <https://www.youtube.com/watch?v=X8P-0GKTycs>.

c) *Bày tỏ cảm nghĩ về truyền thống hiếu học của dân tộc Việt Nam*

- GV yêu cầu HS quan sát các hình ảnh sau:

- GV đặt câu hỏi: Dựa vào kiến thức đã học và những hình ảnh trên, em có suy nghĩ gì về truyền thống hiếu học của dân tộc ta?

- HS nêu ý kiến và bày tỏ suy nghĩ của bản thân.

- GV kết luận về truyền thống hiếu học của nhân dân ta và khi cố gắng rèn luyện, học tập thì kết quả sẽ được ghi nhận, tôn vinh.

d) *Đề xuất được một số biện pháp để giữ gìn các di tích lịch sử*

- GV nêu vấn đề: “Hầu hết các thí sinh đến Văn Miếu... sờ đầu rùa đều ở những vùng miền khác nhau với những gương mặt... hóm hờ khác nhau khi đã được sờ vào

Hình 2. Bia Tiến sĩ khoa thi năm 1442 (Bia Tiến sĩ đầu tiên của Việt Nam)

(Nguồn: https://vi.wikipedia.org/wiki/Bia_tiến_sĩ_khoa_thi_năm_1442)

Hình 3. Lễ tuyên dương các thủ khoa xuất sắc tại Văn Miếu

(Nguồn: <http://kenh14.vn/ha-noi-ving-danh-88-thu-khoa-tot-nghiep-xuat-sac-tai-van-mieu-20181009013123499.chn>)

Hình 4. Lễ ghi danh sổ vàng tại Văn Miếu - Quốc Tử Giám

(Nguồn: <https://www.vietnamplus.vn/88-thu-khoa-xuat-sac-ghi-danh-so-vang-tai-van-mieuquoc-tu-giam/528545.vnp>)

đầu rùa. Các thí sinh còn vừa sờ đầu rùa vừa chụp ảnh, lưu lại khoảnh khắc này để “khoe” cùng bạn bè. Không chỉ thí sinh mà ngay cả phụ huynh, trẻ con cũng tranh nhau... sờ đầu rùa mong may mắn, đỗ đạt đến với người thân của mình” [7].

- GV đặt câu hỏi: Em đồng tình hay không đồng tình với việc làm trên? Vì sao?

- HS trả lời.

- GV kết luận về việc cần phải bảo vệ di tích Văn Miếu - Quốc Tử Giám nói riêng, các di tích khác nói chung và tổ chức cho HS đề xuất các biện pháp.

- GV chia lớp thành các nhóm nhỏ, sử dụng kỹ thuật “khăn trải bàn”, yêu cầu mỗi HS ghi ý kiến đề xuất một số biện pháp để giữ gìn di tích lịch sử vào một góc tờ giấy A0.

- Sau đó, các thành viên trong nhóm thảo luận và ghi ý kiến đã thống nhất vào giữa tờ giấy A0.

- Các nhóm dán sản phẩm của nhóm mình trên lớp. Đại diện 1-2 nhóm trình bày kết quả, các nhóm còn lại góp ý, bổ sung.

- GV tổng kết các biện pháp và định hướng việc bảo vệ các di tích lịch sử.

4.3. Luyện tập

GV tổ chức trò chơi: Hỏi nhanh, đáp nhanh

1. Đây được coi là trường Đại học đầu tiên của nước ta?

Đáp án: Quốc Tử Giám

2. Văn Miếu - Quốc Tử Giám được xây dựng vào thời gian nào?

Đáp án: Văn Miếu (1070); Quốc Tử Giám (1076)

3. Nằm trong quần thể di tích Văn Miếu - Quốc Tử Giám, công trình này được coi là một trong những biểu tượng của Thủ đô nghìn năm văn hiến, truyền thống hiếu học của nhân dân ta?

Đáp án: Khuê Văn Các.

4. Nơi khắc tên những người đỗ đạt tại Văn Miếu - Quốc Tử Giám?

Đáp án: Nhà Bia Tiên sĩ.

5. Đối tượng nào được học tập tại Văn Miếu - Quốc Tử Giám?

Đáp án: Con cháu vua quan và con thường dân học giỏi.

4.4. Vận dụng

Chia sẻ với bạn bên cạnh:

+ Những tấm gương trong học tập, rèn luyện mà em biết.

+ Những việc em làm để phát huy truyền thống hiếu học của dân tộc ta?

- Một số HS chia sẻ trước lớp.

5. Đánh giá và định hướng học tập tiếp theo

Kết thúc bài học, GV đưa ra các phương pháp giúp HS xác định xem các em đã đạt đến mục tiêu như thế nào [5; tr 185].

- HS nêu cảm nhận sau tiết học và nội dung học tập mà các em ấn tượng nhất.

Sự thành công của bài dạy được đánh giá dựa vào:

+ Kết quả thu được từ sản phẩm của các nhóm HS;

+ Thái độ hợp tác và khả năng gắn kết nhóm của từng thành viên, khả năng thiết kế và xây dựng quy trình làm việc trong nhóm;

+ Kết quả đánh giá là sự tổng hợp của kết quả được mình chứng bằng sản phẩm, quá trình làm việc của từng HS qua quan sát và sự nhận xét của GV.

- GV định hướng các nội dung cần tìm hiểu cho bài học sau.

3. Kết luận

Thiết kế bài học theo định hướng phát triển NL đã và đang là xu hướng được các nhà nghiên cứu giáo dục, GV quan tâm. Đối với bộ môn Lịch sử, việc đưa ra quy trình thiết kế bài học cũng như việc cung cấp các thiết kế minh họa là việc làm cần thiết để GV áp dụng thiết kế các bài giảng, là cơ sở quan trọng góp phần đổi mới PPDH đáp ứng được mục tiêu của chương trình giáo dục phổ thông, đặc biệt là các mục tiêu về phát triển NL HS.

Thông qua các bài học được thiết kế theo hướng phát triển NL sẽ kích thích hứng thú học tập của HS, khơi dậy

khả năng tư duy và nhận thức của các em đồng thời hình thành và phát triển các NL chung cũng như NL đặc thù của bộ môn, góp phần nâng cao chất lượng dạy học trong nhà trường.

Quy trình thiết kế bài học trên có thể được sử dụng để thiết kế bài học không chỉ riêng môn Lịch sử, mà còn có thể được vận dụng vào các nội dung, môn học khác trong giáo dục phổ thông. Tuy nhiên, để vận dụng thiết kế này cho các môn học, GV cần lựa chọn những bài học, những nội dung kết hợp với các hình thức và PPDH hợp lý nhằm định hướng và phát triển các NL ở HS.

Tài liệu tham khảo

- [1] Bộ GD-ĐT (2018). *Chương trình giáo dục phổ thông - Chương trình tổng thể (Ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26/12/2018 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo)*.
- [2] Bộ GD-ĐT (2018). *Chương trình giáo dục phổ thông môn Lịch sử và Địa lí (cấp tiểu học) (Ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26/12/2018 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo)*.
- [3] Nguyễn Thị Lan Phương (2014). *Quy trình xây dựng chuẩn đánh giá năng lực người học theo định hướng phát triển chương trình giáo dục phổ thông mới*. Tạp chí Khoa học Giáo dục, số 101, tháng 2, tr 13-18.
- [4] Bộ GD-ĐT (2007). *Những vấn đề chung về đổi mới giáo dục trung học cơ sở môn Lịch sử*. NXB Giáo dục.
- [5] Robert J. Marzano - Debra J. Pickering - Jane E. Pollock (2011). *Các phương pháp dạy học hiệu quả*. NXB Giáo dục Việt Nam (người dịch: Nguyễn Hồng Vân).
- [6] Đặng Thị Phương (2016). *Sử dụng thiết bị dạy học môn Lịch sử theo hướng phát triển năng lực cho học sinh tiểu học*, Tạp chí Giáo dục và Xã hội, số đặc biệt tháng 11, tr 12-16.
- [7] Huỳnh Anh (2012). *Đầu Rùa ở Văn Miếu rồi sẽ biến thành... đầu Kiến*. Báo Giáo dục Việt Nam (<https://giaoduc.net.vn/Giao-duc-24h/Dau-Rua-o-Van-Mieu-roi-se-bien-thanh-dau-Kien-post74626.gd>).
- [8] Bộ GD-ĐT (2014). *Tài liệu tập huấn kiểm tra, đánh giá trong quá trình dạy học theo định hướng phát triển năng lực học sinh*.
- [9] Bộ GD-ĐT (2007). *Lịch sử và Địa lí 4*. NXB Giáo dục.